

اوراق قرضه اسنادی هستند که به موجب آن‌ها ناشر متعهد می‌شود مبالغ معینی (بهره سالانه) را در فاصله‌های زمانی مشخص به دارنده پرداخت کند و در سررسید، اصل مبلغ را بازپرداخت کند. اوراق قرضه یک ابزار بدهی دراز مدت برای تأمین مالی است و با تعهدات مشخصی همراه است. دارندگان این اوراق برخلاف صاحبان سهام عادی، ادعای مالکیت یا حق رأی در شرکت ندارند و در واقع فقط وام‌دهندگان به ناشر هستند. آن‌ها پول خود را به ناشر قرض می‌دهند و در عوض بهره دریافت می‌کنند و در سررسید نیز اصل سرمایه خود را پس می‌گیرند.

اوراق قرضه از طریق پذیرهنویسی به عموم ارائه می‌شوند. پذیرهنویسی معمولاً به صورت مذاکره‌ای و گاهی به صورت رقابتی است. در پذیرهنویسی مذاکره‌ای، مدیریت شرکت و پذیرهنویسان با بررسی وضعیت شرکت و بازار، در مورد انتشار اوراق قرضه تصمیم می‌گیرند. این اوراق عمدتاً در بازار خارج از بورس دادوستد می‌شوند. اوراق پذیرفته شده در بورس نسبت کوچکی از کل اوراق قرضه منتشر شده در دنیا را تشکیل می‌دهد. بازار اوراق قرضه نسبت به بازار سهام از ثبات قیمتی بیشتری برخوردار است و دو ویژگی قابل توجه دارد. اول این‌که بازار بسیار بزرگی است و دوم، با سرعت بسیار زیادی در حال رشد است. اوراق قرضه برخلاف سهام، عمر محدودی دارند و اعتبار آن‌ها در تاریخ معینی در آینده که سررسید نام دارد، به پایان می‌رسد. اگر چه ورقه قرضه تاریخ‌های معینی برای پرداخت بهره به همراه دارد، اصل سرمایه (مبلغ اسمی ورقه قرضه) فقط در تاریخ سررسید بازپرداخت می‌شود.

اوراق قرضه را از نظر سررسید می‌توان به دو دسته تقسیم کرد:

- اوراق قرضه با سررسید مشخص که این متداولترین نوع اوراق قرضه است و فقط یک تاریخ سررسید دارد.
- اوراق قرضه سریالی که تاریخ‌های سررسید متفاوت برای آن در نظر گرفته می‌شود. برای مثال، تاریخ سررسید یک ورقه قرضه با سررسید مشخص 20 ساله که در سال 1995 منتشر شده است، سال 2015 است. اما همان ورقه قرضه اگر به صورت سریالی باشد، ممکن است 20 تاریخ سررسید سالانه از 1996 تا 2015 داشته باشد. در هر یک از این سرسیدها، نسبتی از مبلغ ورقه قرضه پرداخت می‌شود. سررسید عاملی برای تمایز بین سند و ورقه قرضه نیز هست. به‌طور معمول سند قرضه با سررسید دو تا ده ساله منتشر می‌شود در حالی که سررسید ورقه قرضه بیش از 10 سال است.

ویژگی‌های اوراق قرضه به شرح زیر است:

- 1 - دارنده اوراق قرضه در واقع بستانکار شرکت است. او به عنوان بستانکار، حق دریافت اصل مبلغ اسمی و بهره آن را دارد و حقوق وی در سند قرارداد تعیین شده است. دارنده اوراق قرضه هیچ نوع مالکیتی در شرکت ندارد و چیزی از بابت سود سهم - که به سهامداران پرداخت می‌شود - دریافت نمی‌کند.
- 2 - اوراق قرضه دارای سررسید مشخص هستند. برخی از اوراق در یک مقطع معین زمانی سررسید می‌شوند و برخی دیگر به تدریج سررسید می‌شوند.
- 3 - معمولاً اوراق قرضه دارای ارزش اسمی مشخص هستند.
- 4 - اگر ناشر اوراق قرضه ورشکست شود دارندگان اوراق قرضه در دریافت اصل و فرع سرمایه خود بر صاحبان سهام حق تقدم دارند. اگر شرکتی چند نوع اوراق قرضه منتشر کند، ترتیب اولویت آن‌ها در قراردادهای مربوط، قید می‌شود.
- 5 - بعضی از شرکت‌ها برای ایجاد جذابیت و انگیزه بیشتر در سرمایه‌گذاران اقدام به انتشار اوراق قرضه با وثیقه می‌کنند. مثلاً ممکن است شرکت، زمین یا ساختمان خود را وثیقه اوراق قرضه قرار دهد. هر چند شرکت‌های مشهور و معتبر معمولاً اوراق قرضه بدون وثیقه منتشر می‌کنند.
- 6 - به طور کلی دارندگان اوراق قرضه در زمینه تصمیم‌گیری شرکت حق رأی ندارند، هر چند ممکن است که دارندگان انواع خاصی از اوراق قرضه در مواردی از تصمیم‌گیری‌های شرکت (مثل انتشار و فروش اوراق قرضه‌های دیگر یا در موارد ادغام شرکت در شرکت‌های دیگر) حق رأی داشته باشند. البته، اگر شرکتی شرایط مندرج در قرارداد اوراق قرضه را رعایت نکند، دارندگان اوراق قرضه می‌توانند بر بسیاری از فعالیت‌های شرکت اعمال قدرت کنند.
- 7 - اگر اوراق قرضه در قالب عرضه خصوصی به خریدار فروخته شود، فقط ناشر و خریدار، طرف‌های قرارداد هستند. ولی اگر اوراق قرضه به طور عمومی به تعدادی زیادی از خریداران فروخته شود، غیر از طرف‌های قرارداد شخص دیگری نیز به عنوان امین به نمایندگی از دارندگان اوراق قرضه بر اجرای تعهدات شرکت نظارت می‌کند.